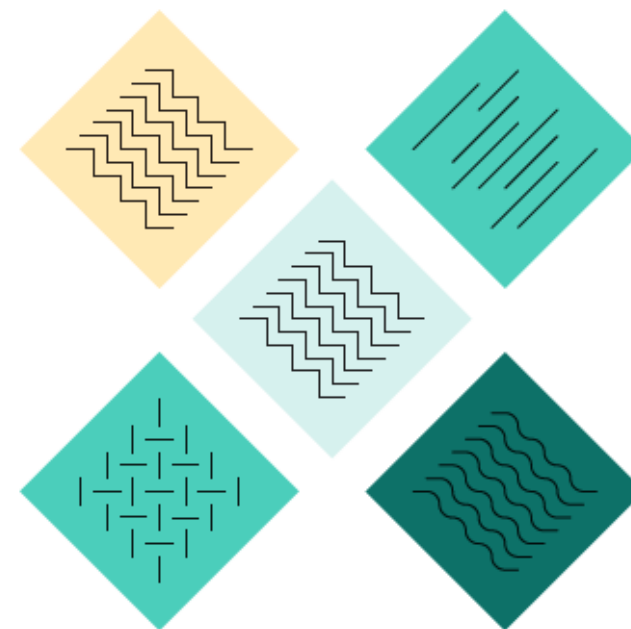

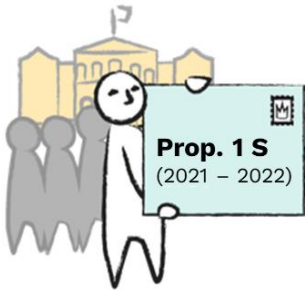

Arbeidstilsynet

Forebygge vold og trusler i skolen

Veiledning og tilsyn 2023-2024

Et omstillingsdyktig arbeidsliv med høy sysselsetting

Et sikkert og seriøst arbeidsliv

Bedre forebyggende arbeid i virksomhetene

Arbeidslivskriminalitet skal avdekkes og bekjempes

Overordnede mål for arbeids- og velferdspolitikken
Delmål for arbeids- og velferdspolitikken

Virksomhetene arbeider systematisk med forebyggende arbeidsmiljø, helse og sikkerhet

Virksomhetene ivaretar seriøse og anstendige arbeidsvilkår

Arbeidslivskriminalitet skal avdekkes og bekjempes

Overordnede mål for Arbeidstilsynet

Arbeidsgivere forebygger arbeidsrelaterte muskel- og skjelettplager og psykiske plager

Arbeidsgivere gir utenlandske arbeidstakere allmenngjort lønn

Kriminelle nettverk har ikke kapasitet til å begå alvorlig arbeidslivskriminalitet

Arbeidsgivere ivaretar systematisk og helhetlig sikkerhetsstyring

Virksomhetene bruker BHT's bistand til kartlegging, risikovurdering og tiltak

Delmål for Arbeidstilsynet
Delmålene vist frem her er utvalgte brukereffektene det er viktig å sette søkelys på for å sikre at vi når målene

Virksomhetene arbeider systematisk med forebyggende arbeidsmiljø, helse og sikkerhet

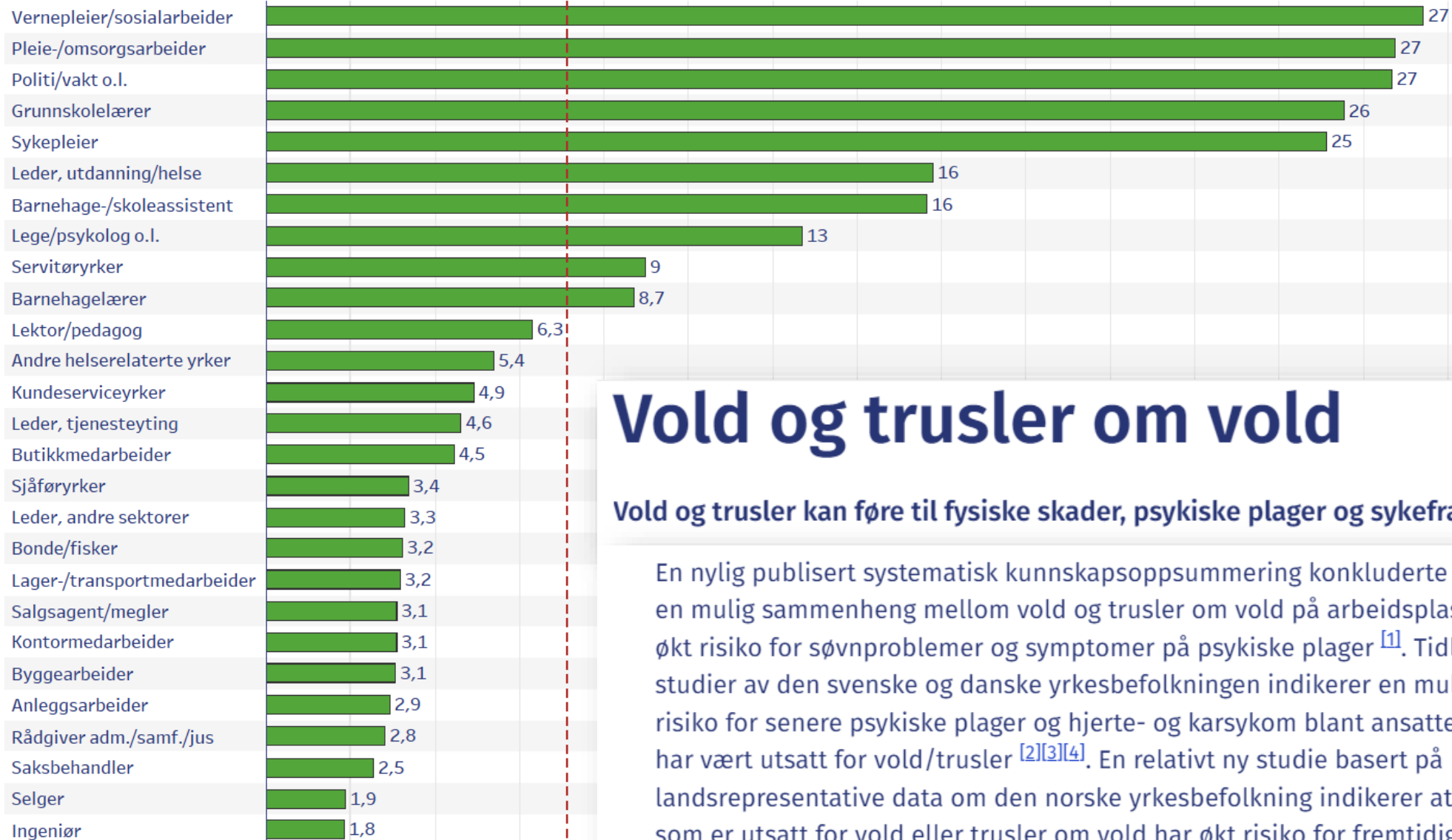
Arbeidsgivere forebygger arbeidsrelaterte muskel- og skjelettplager og psykiske plager

Arbeidsgivere ivaretar systematisk og helhetlig sikkerhetsstyring

Virksomhetene bruker BHT's bistand til kartlegging, risikovurdering og tiltak

Yrkesgrupper

Vold og trusler om vold

Vold og trusler kan føre til fysiske skader, psykiske plager og sykefravær.

En nylig publisert systematisk kunnskapsoppsummering konkluderte at det er en mulig sammenheng mellom vold og trusler om vold på arbeidsplassen og økt risiko for søvnproblemer og symptomer på psykiske plager ^[1]. Tidligere studier av den svenske og danske yrkesbefolkningen indikerer en mulig økt risiko for senere psykiske plager og hjerte- og karsykdom blant ansatte som har vært utsatt for vold/trusler ^{[2][3][4]}. En relativt ny studie basert på landsrepresentative data om den norske yrkesbefolkning indikerer at ansatte som er utsatt for vold eller trusler om vold har økt risiko for fremtidig legemeldt sykefravær på tvers av ulike yrker ^[5]. Tidligere har man funnet økt risiko for sykefravær blant ansatte som har vært utsatt for vold eller trusler om vold i helse- og omsorgsyrker ^[6].

Mange lærere blir utsatt for vold – Henriette ble angrepet med hammer

De blir slått, sparket, lugget og spyttet på. Lærere i grunnskolen har over fire ganger så høy risiko for å bli utsatt for vold sammenlignet med andre yrkesgrupper.

Elina Rydland Ørnhaug
Journalist

Mette Nilsen

Arbeidstilsynet avdekker at Skole-Norge svikter i forebyggingen av vold og trusler mot lærere. 76 prosent av skolene som ble kontrollert i fjor, fikk refs.

Ikke rustet for volden

Vold og trusler øker dramatisk i skolen – så langt i år er det meldt om nesten 140 tilfeller

Fædrelandsvennen Nyhetsstudio Nyheter Sport Magasin Play Tips oss

SKOLE

Frida Holsten Gullestad, Trondheim, 19. mars

Kommunen får kritikk av Arbeidstilsynet: «Det handler om slag, spark, spyting og kloring»

Arbeidstilsynet fant flere brudd på Arbeidsmiljøloven etter tilsyn ved fem skoler i Kristiansand. Nå må kommunen skjerpe rutineene for ansatte som utsettes for vold i skolen.

Skolevold: Arbeidstilsynet finner store mangler i skolenes evne til å forebygge og håndtere vold og trusler mot ansatte i norske skoler. Foto: Tom Henning Bratlie

GSNYTT

Jenny Rømo er bekymret for arbeidsforholdene til de ansatte i skoler og barnehager i Bergen. Foto: Rune Sævig

Over 1500 voldshendelser i Bergensskolen hittil i år – vurderer skolestenging

Det er kanskje på tide at vi stenger skoler der det er mye vold, sier Jenny Rømo, hovedverneombud i Bergen.

Hva ser Arbeidstilsynet etter?

Kartlegging og
risikovurdering

Opplæring og
øvelse

Informasjon,
avvik og avviks-
håndtering

Hva ser Arbeidstilsynet etter?

Kartlegging og
risikovurdering

Opplæring og
øvelse

Informasjon,
avvik og
avviks-
håndtering

§ 4-3. *Krav til det psykososiale arbeidsmiljøet*

(1) Arbeidet skal legges til rette slik at arbeidstakers integritet og verdighet ivaretas.

(2) Arbeidet skal søkes utformet slik at det gir mulighet for kontakt og kommunikasjon med andre arbeidstakere i virksomheten.

(3) Arbeidstaker skal ikke utsettes for trakassering eller annen utilbørlig opptreden.

(4) Arbeidstaker skal, så langt det er mulig, beskyttes mot vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av kravene i denne paragraf.

0 Endres ved lov [16 juni 2023 nr. 37](#) (i kraft 1 jan 2024 iflg. [res. 16 juni 2023 nr. 943](#)).

Hva ser Arbeidstilsynet etter?

Kartlegging og
risikovurdering

Opplæring og
øvelse

Informasjon,
avvik og
avviks-
håndtering

Kapittel 23A Arbeid som kan medføre fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold.

Kapitlet tilføyd ved [forskrift 17 nov 2016 nr. 1339](#) (i kraft 1 jan 2017).

- [§ 23A-1. Risikovurdering av fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold](#)
- [§ 23A-2. Opplæring ved arbeid som kan medføre risiko for å bli utsatt for vold og trussel om vold](#)
- [§ 23A-3. Informasjon ved arbeid som kan medføre risiko for å bli utsatt for vold og trussel om vold](#)
- [§ 23A-4. Tiltak mot volds- eller trusselsituasjoner](#)
- [§ 23A-5. Arbeidsgivers oppfølging av arbeidstaker utsatt for vold og trussel om vold](#)

Tilsyn undervisning

127
skoler

Tittel	Antall tilsyn med reaksjon
Vold, trusler om vold og uheldige belastninger - kartlegging, risikovurdering, tiltak og plan	101
Vold og trussel om vold - opplæring	74
Bedriftshelsetjeneste - bistand til påleggsgjennomføring	69
Bedriftshelsetjeneste - plan for bistand	54
Vold og trusler - rutiner	34
Psykiske plager - plan og tiltak	33
Psykiske plager - kartlegging og risikovurdering	33
Verneombud - opplæring	20
Vold og trussel om vold - informasjon	20
Kompetanse - arbeidstaker som er satt til å lede andre	18
Psykososiale og organisatoriske faktorer – plan og tiltak	17
Psykososiale og organisatoriske faktorer – kartlegging og risikovurdering	16
Verneombud - inndeling i verneområder	14
Muskel- og skjelettplager - kartlegging og risikovurdering	13
Verneombud - <u>tatt</u> med på råd	13
Muskel- og skjelettplager – plan og tiltak	11
HMS arbeid - avviksrutine	11
HMS-arbeid - utøve systematisk arbeid med helse, miljø og sikkerhet	10
HMS arbeid - opplæring i bruk av avvikssystem	10
Vold og trussel om vold - oppfølging av arbeidstaker som har vært utsatt for vold og trussel om vold	9
Arbeidsulykke - kartlegging, risikovurdering, tiltak og plan	9
Tids- og arbeidspress - kartlegging, risikovurdering, plan og tiltak	7
HMS-arbeid - tiltak og plan	7
HMS-arbeid - oversikt over organisering, ansvar og myndighet	7

Overtredelsesgebyr

Brudd begått av noen som handler på vegne av virksomheten

Den som handlet på vegne av virksomheten, må ha utvist skyld

(2) Ved vurdering av om overtredelsesgebyr skal ilegges, og ved utmålingen, skal det særlig legges vekt på:

- a. hvor alvorlig overtredelsen er,
- b. graden av skyld,
- c. om det foreligger gjentakelse,
- d. om virksomheten ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen,
- e. om virksomheten har hatt eller kunne ha oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- f. om overtredelsen er begått for å fremme virksomhetens interesser,
- g. om andre reaksjoner som følge av overtredelsen blir ilagt virksomheten eller noen som har handlet på vegne av denne,
- h. virksomhetens økonomiske evne, og
- i. den preventive effekten.

Vurdering

- Å følge arbeidsmiljøregelverket er en grunnleggende arbeidsgiverplikt
- Brudd på arbeidsgiverplikten regnes som uaktsomt

Formildende:

- Systematisk HMS-arbeid var ikke helt fraværende

Skjerpende:

- Kommuneadministrasjonen var kjent med et svært høyt antall avviksmeldinger med høy alvorlighetsgrad
- Kommunen hadde gjennom flere runder mottatt veiledning om kravene i arbeidsmiljøloven om forebygging av vold og truser (kapittel 23A)
- Arbeidstilsynet hadde mottatt tips, ulykkesvarsel og RAS-meldinger fra flere skoler
- Tilsyn ved 4 skoler viste systematiske mangler når det gjald kartlegging, risikovurdering, tiltak og plan + opplæring og øvelse + internkontroll

Veiledning vår 2024

20
kommuner
160 skoler

Målgruppe

Skolesjef/direktør,
hovedtillitsvalgte,
hovedverneombud,
HMS-seksjon

HMS-
/arbeidsmiljøgruppe
fra hver skole i
kommunen

Brev:
invitasjon til
veiledning

Oppstarts-
møte

Vold og trusler i skolen

Gå til kurset

Et kurs om forebygging av vold og trusler i skolen.

Veilednings-
seminar

Oppfølging
med ledelse
etter 6
måneder
(Teams)

ARBEIDSTILBYNET
Postboks 4720 Torgarden
7404 TRONDHEIM
Orgnr 594761211

Invitasjon til e-læring og seminar

Howdan forebygge vold og trusler i skolen?

Vold og trusler er en betydelig risikofaktor i arbeidslivet. Arbeidsstatistikken i skolesektoren er særlig utfordret. Arbeidstilsynet prioriterer derfor både å velde om, og fore tilleg med hvordan kommunene arbeider med å forebygge vold og trusler i underveisopplæringen. Dere kommer få derfor en invitasjon til å delta på et veiledningsseminar med dette som tema.

Opplegget består av både e-læring og veiledningsseminar og målet er:

- å bli bedre kjent med regelverket for forebygging av vold og trusler
- å forebygge det systematiske, forebyggende arbeidet mot vold og trusler i underveisopplæringen

Hvem bør delta?

Arbeidstilsynet ber om at kommunens lederer og for seminarer er ledere, tillitsvalgte og serneombud i kommunen og i skolesektoren. Det er viktig at du deltar i tillegg til e-læringen.

Gjennomføring

E-læring

I forkant av seminaret må alle deltagere gjennomføre e-læring. E-læringen er tilgjengelig på arbeidstilsynet.no og du får tilgang til den når du oppretter en brukerkonto på arbeidstilsynet.no.

- Vennligst send inn på Arbeidstilsynetns e-kurs

Arbeidstilsynet

Veiledningsseminaret

Vi setter av ca. 3,5 timer til gjennomføring av dette seminaret. Der vil vi legge opp til:

- E-læring
- Innledende oppgaver
- Felles læring
- Stor fra Arbeidstilsynet angående arbeidsmiljøregulering

Forberedelser til seminaret

Vi ønsker at kommunens lederer forbereder et kort innlegg (ca. 20 minutter) som holdes i forbindelse med seminaret. Innlegget bør omhandle følgende punkter:

- Hvordan kommunens lederer jobber med å forebygge vold og trusler i skolesektoren i dag.
- Hvordan kommunens lederer jobber med å forebygge vold og trusler, og hvordan skolen skal bli satt og føle i dette arbeidet.

Vi ber om at kommunen setter lokaler til rådighet for gjennomføring av seminaret.

Vi ber om tilbakemelding på alt dette før seminaret innen: Send tilbakemeldingen til:@post.no

Dersom dere har spørsmål, kontakt sakbehandler. Vennligst oppgi vårt referansenummer (jaktet ikke tilgjengelig).

Med hilsen,

Arbeidstilsynet

Inger Ulvhaug

seniorrådgiver

Oppgave 1:

Opplegg å ta med tilbake til skolen. Forslag 1: Om å melde fra

Steg 1: Se film (Morten)

Steg 2: Gruppeoppgave. Når melder vi fra om utfordrende situasjoner? Hvordan?

Steg 3: Informasjon fra leder, verneombud, tillitsvalgte. Viktigheten av å melde fra. Avvik og avvikssystem. Viktigheten av å følge opp. Rutine

Steg 4: Viktige buffere: Sosial støtte, opplæring, medvirkning. Hvordan rigger vi oss?

Hovedbudskap:
Skoleansatte skal ikke stå alene med belastningene. (Vold, trusler og emosjonelle krav er arbeidsmiljøutfordringer som vi jobber forebyggende med i fellesskap)

§ 23A-1. Risikovurdering av fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold

Arbeidsgiver skal kartlegge forhold ved arbeidssituasjonen som kan medføre at arbeidstaker blir utsatt for vold og trussel om vold. Ved planlegging, utforming og utførelse av arbeidet skal arbeidsgiver sørge for en enkeltvis og samlet vurdering av forhold som kan innebære fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold.

Risikovurderingen skal særlig ta hensyn til:

- arbeidets organisering og tilrettelegging,
- hvor, når og i hvilke situasjoner arbeidstaker kan bli utsatt for vold og trussel om vold,
- alenearbeid,
- arbeidstidens plassering og organisering,
- bemanning,
- kompetanse,
- utforming av arbeidslokalene og tekniske løsninger,
- effekten av iverksatte og planlagte forebyggende tiltak.

Oppgave 2: Kartlegging og risikovurdering – en øvelse

«Hvor, når og i hvilke situasjoner kan de ansatte bli utsatt for vold og trusler?»

Hva kan gå galt?	Hva er sannsynligheten for at dette går galt hos oss?	Hva kan konsekvensene bli for de ansattes helse dersom det skjer?	Virksomhetens risikovurdering av punktet	Hvordan reduseres risikoen?	Restrisiko etter allerede igangsatte tiltak	Plan med frist for gjennomføring av tiltak
Kartleggingen og risikovurderingen skal særlig ta hensyn til følgende:	Hvor ofte kan det skje?		<div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"><div style="background-color: #f08080; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Høy</div><div style="background-color: #fff9c4; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Middels</div><div style="background-color: #c8e6c9; padding: 5px;">Lav</div></div>	<ul style="list-style-type: none">Hva gjør vi for å forhindre dette?Hva gjør vi for å redusere konsekvensene dersom det skjer? <p>Oversikt over gjennomførte</p>	<div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"><div style="background-color: #f08080; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Høy</div><div style="background-color: #fff9c4; padding: 5px; margin-bottom: 5px;">Middels</div><div style="background-color: #c8e6c9; padding: 5px;">Lav</div></div>	... er ytterligere tiltak

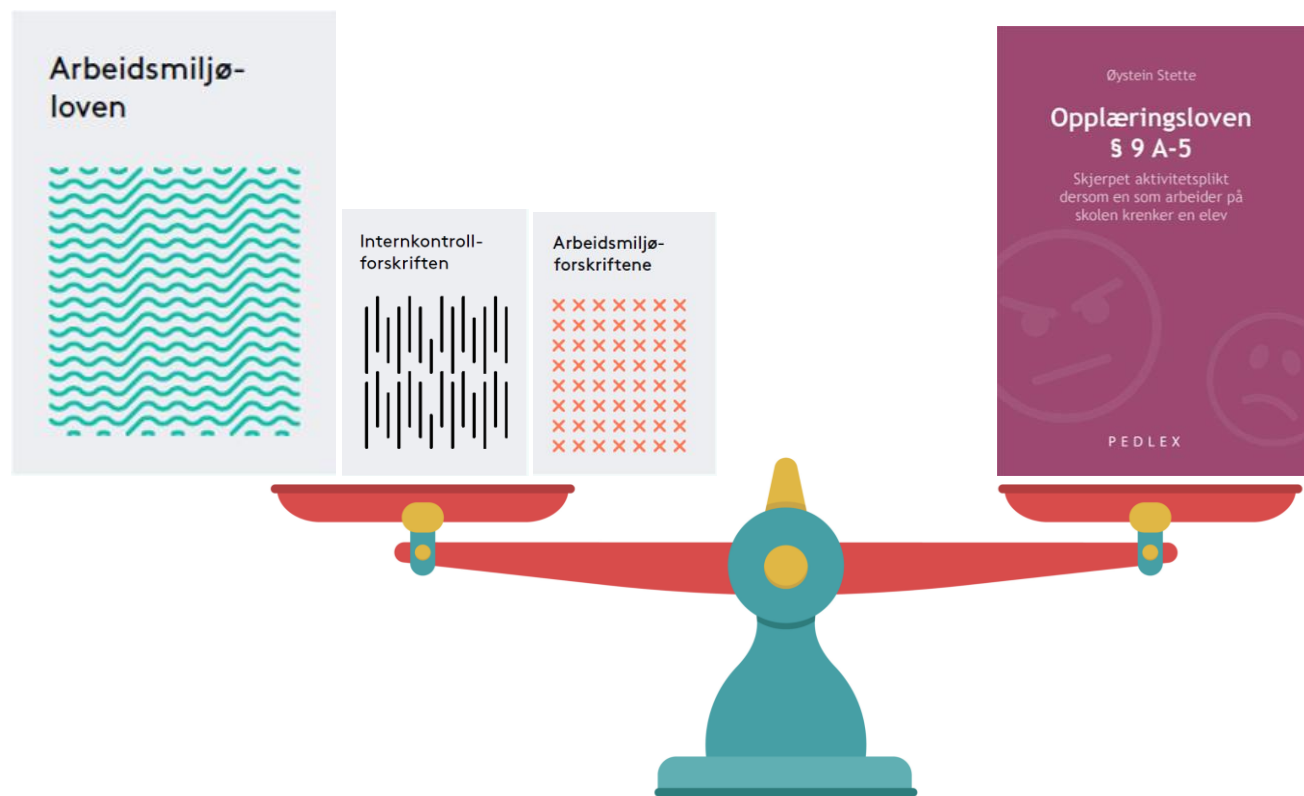
Erfaringsutveksling

Hva er tilstrekkelig opplæring og øvelse for å kunne forebygge og håndtere vold og trusler?

Hvordan kan dere sørge for at ansatte som utsettes for vold og trusler blir fulgt opp på en god måte?

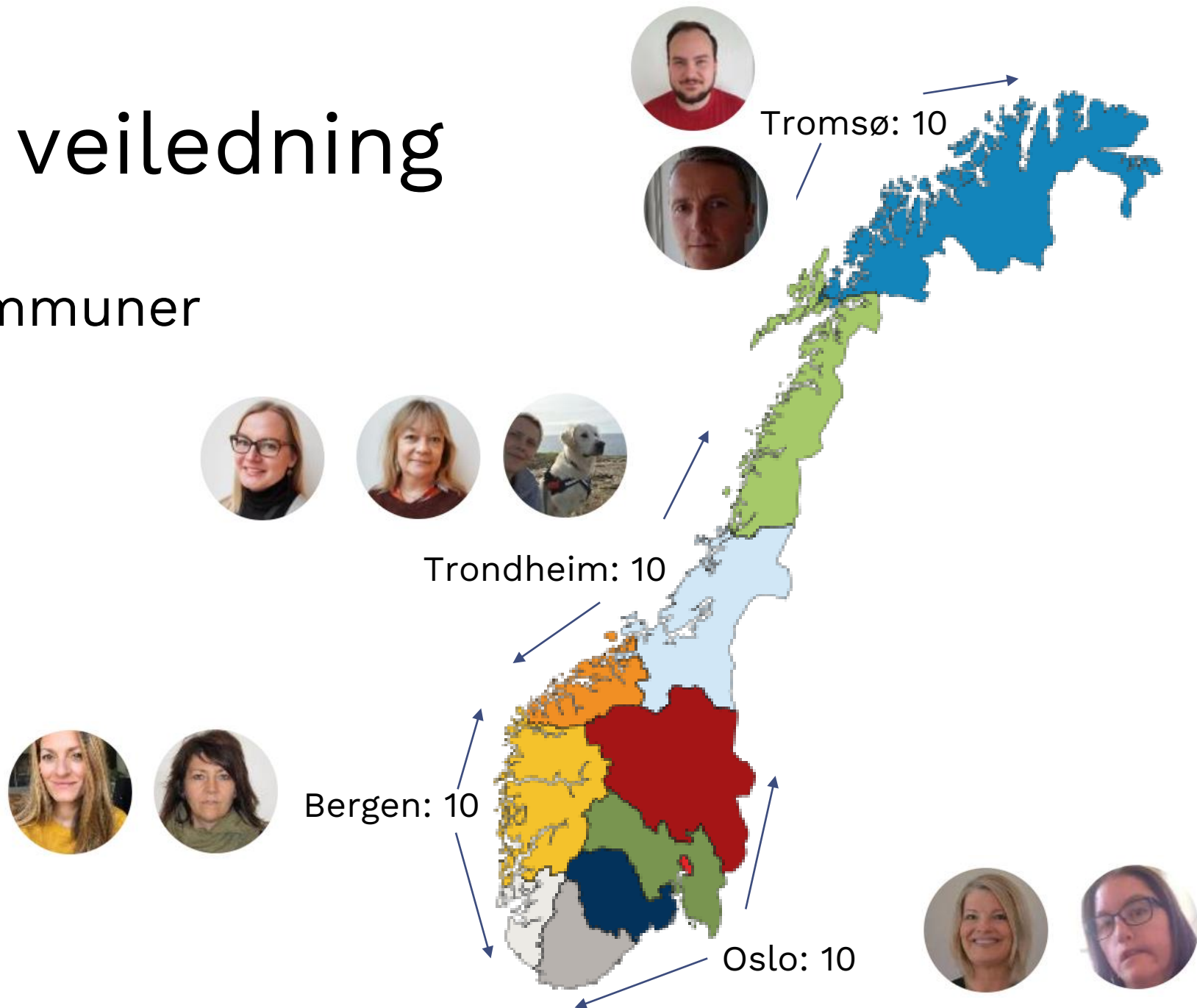
Hvordan kan dere sørge for tilstrekkelig informasjon for å kunne forebygge og håndtere hendelser?

Kryssende lovverk

Omfang veiledning

2024: 40 kommuner

Takk for oppmerksomheten!

Følg oss på:

- Facebook og LinkedIn
- Hør vår podkast, Arbeidslyst
- Abonner på vårt nyhetsbrev

Få mer veiledning på:

- www.arbeidstilsynet.no
 - Der finner du også webinar
 - Påmelding til kurs og seminar
 - Digitale verktøy for ulike bransjer
- Eller ring vår svartjeneste